

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни
підготовки магістра
спеціальності 081 «Право»

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: **Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Яковенко М.О.** – доцент кафедри правознавства
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі»

Кальян О.С. – к. ю. н., доцент, завідувач кафедри правознавства Полтавського інституту економіки і права Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»;

Осташова В.О. – к. ю. н., доцент кафедри бізнес-адміністрування та права Полтавської державної аграрної академії

Обговорено і схвалено
на засіданні кафедри правознавства
протокол № 5 від 24 грудня 2015 р.
Завідувач кафедри _____ проф. Лаврик Г.В.

УЗГОДЖЕНО

На засіданні науково-методичної групи
напряму підготовки/спеціальності
протокол № 2 від 24 грудня 2015 р.
Голова науково-методичної групи
_____ проф. Лаврик Г.В.

СХВАЛЕНО

Голова науково-методичної ради
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
«__» _____ 2016 р.
_____ проф. Рогоза М.Є.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Юридична техніка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «магістра» спеціальності 081 «Право».

Навчальна дисципліна «Юридична техніка» покликана не тільки вдосконалити та поглибити знання студентів про поняття, особливості, види юридичних документів, правила та засоби юридичної техніки, а й сформувати вміння і навички щодо роботи з юридичними документами, укладання та редагування управлінських, кадрових, процесуальних документів. Знання та правильне застосування засобів, правил і прийомів юридичної техніки дозволяє створювати грамотні, якісно оформлені нормативно-правові та індивідуальні акти, що є незамінним атрибутом сучасної професійної діяльності юриста.

Предметом навчальної дисципліни є система правових норм, закладених у нормативно-правових актах щодо правової регламентації роботи з юридичними документами, а також вироблені юридичною технікою як галуззю юридичної науки техніко-юридичні прийоми і засоби та особливості їх застосування у правотворчій, правозастосовній та інтерпретаційній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки визначаються інтегральним характером навчальної дисципліни, міждисциплінарним дискурсом; тісним зв'язком з комплексом базових та гуманітарних, а також юридичних дисциплін. Програма враховує набуті студентами знання під час вивчення курсів «Теорія держави та права», «Адміністративний процес», «Господарський процес», «Кримінальний процес», «Цивільний процес», готує їх до вивчення у майбутньому інших навчальних дисциплін.

Пропонована програма навчальної дисципліни «Юридична техніка» структурована згідно з особливостями організації навчального процесу і складається з двох логічно взаємопов'язаних модулів. Важливу роль програма відводить питанням, які присвячені з'ясуванню місця юридичної техніки в структурі теорії права, вивченню правил, засобів та прийомів юридичної техніки. Значний практичний інтерес становлять особливості юридичної техніки складання правореалізаційних, правозастосовних та інтерпретаційних актів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Модуль 1. Юридична техніка як галузь наукових знань. Техніка правотворчості

Модуль 2. Техніка опублікування та систематизації нормативно-правових актів. Правореалізаційна, правозастосовна техніка і техніка тлумачення норм права

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Юридична техніка» є вдосконалення та поглиблення знань про поняття, особливості, види

юридичних документів; формування у студентів уявлення про місце юридичної техніки у правотворчій, правозастосовній та інтерпретаційній діяльності; отримання знань стосовно техніко-юридичних прийомів і засобів та навичок їх використання при роботі з юридичними документами.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Юридична техніка та складання процесуальних документів» є опанування найважливіших категорій та положень юридичної техніки, особливостей укладання юридичних документів з огляду на їх призначення та види; ознайомлення з системою ведення юридичних документів та з їх класифікаційними характеристиками; вироблення навичок складання юридичних документів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- поняття та види юридичних документів;
- зміст правових норм, що регулюють діяльність у сфері юридичного документообігу;
- місце юридичної техніки в структурі теорії права;
- техніко-юридичні засоби: юридичну мову, юридичне письмо, юридичні конструкції, правові аксіоми, презумпції, фікції, символи, преюдиції, застереження;
- загальні вимоги до складання процесуальних документів у адміністративному, господарському, кримінальному та цивільному процесах;

вміти:

- обирати необхідну лексичну, граматичну форму при написанні документів;
- правильно розташувати реквізити документів, дотримуючись вимог державних стандартів та нормативно-правових актів;
- послідовно й логічно викладати необхідну інформацію;
- вільно застосовувати на практиці навички складання процесуальних документів адміністративного, господарського, кримінального, цивільного судочинства із дотриманням вимог юридичної техніки;
- систематизувати й зберігати документи.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Юридична техніка як галузь наукових знань. Техніка правотворчості

Тема 1. Юридична техніка як галузь наукових знань і навчальна дисципліна

Предмет і зміст науки про юридичну техніку. Система методів науки про юридичну техніку. Джерела науки про юридичну техніку. Функції і значення юридичної техніки як галузі наукових знань.

Місце теорії юридичної техніки в загальній теорії права. Співвідношення юридичної техніки як галузі наукових знань з іншими правовими та неправовими науками.

Історія розвитку юридичної техніки: зарубіжний історико-правовий досвід становлення юридичної техніки та історико-правовий аналіз зародження і розвитку юридичної техніки в Україні. Особливості юридичної техніки в різних правових системах сучасності.

Поняття та ознаки юридичної техніки. Структура юридичної техніки. Співвідношення понять «юридична техніка», «юридична тактика» і «юридична технологія». Види юридичної техніки. Загальна характеристика правотворчої, правореалізаційної та інтерпретаційної техніки. Загальна та галузева юридична техніка. Значення юридичної техніки для формування правової держави, зміцнення законності і правопорядку, підвищення рівня професійної культури юриста.

Стан юридичної техніки в Україні та перспективи її вдосконалення.

Поняття, предмет, мета та завдання навчального курсу «Юридична техніка».

Тема 2. Поняття і сутність правотворчості

Поняття та види правотворчості. Принципи правотворчості. Загальна характеристика правотворчого процесу.

Поняття та ознаки концепції нормативно-правового акта. Значення концепції нормативно-правового акта. Зміст та структура концепції нормативно-правового акта. Правила підготовки концепції нормативно-правового акта.

Поняття, зміст та необхідність правової експертизи проектів нормативно-правових актів. Види експертизи проектів нормативно-правових актів. Техніко-юридичні засоби, які використовуються в експертній діяльності.

Основні правила підготовки нормативно-правового акта. Загальні вимоги до логіки, мови, стилю, форми та структури нормативно-правового акта.

Способи і прийоми викладу приписів норм права у статтях нормативно-правового акта. Правила оформлення посилань у нормативно-правових актах. Правила внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів.

Тема 3. Законодавча техніка

Поняття та значення законодавчої техніки. Принципи законодавчої діяльності. Структура законодавчої техніки. Співвідношення законодавчої техніки і законодавчої технології.

Поняття законодавчого процесу та його стадії. Поняття та суб'єкти законодавчої ініціативи. Підготовка законопроекту (законодавчої пропозиції) та внесення його до Верховної Ради України. Способи розробки законопроектів. Супровідні документи до законопроекту. Справа законопроекту. Попередній розгляд законопроектів у комітетах Верховної Ради України. Обговорення законопроекту на пленарних засіданнях Верховної Ради України з його наступним прийняттям або відхиленням (повністю чи частково). Санкціонування, промульгація й опублікування закону.

Підзаконна правотворчість. Пряма правотворчість. Локальна нормотворчість. Діяльність державних органів з прийняття нормативних договорів. Вимоги до законодавства.

Тема 4. Правила формування змісту нормативно-правового акта

Вимоги до змісту нормативно-правових актів. Основні способи і прийоми формування змісту нормативно-правових актів.

Застосування правил логіки при створенні нормативно-правових актів. Фактори, що впливають на правотворчу логіку. Загальні і специфічні логічні правила. Правило мотивації прийняття нормативного акта. Відповідність нормативного акта загальним принципам системи законодавства.

Порядок викладення матеріалу в нормативно-правових актах. Єдність юридичної термінології та її значення. Узгодженість різних частин правового документа. Узгодженість різних правових документів. Відповідність нормативно-правового акта загальним принципам системи законодавства.

Тема 5. Структурні та формальні (реквізитні) правила

Зовнішня та внутрішня форма нормативно-правового акта.

Правила побудови структури нормативно-правового акта. Система структурних одиниць нормативно-правових актів: заголовок, зміст, преамбула, структурні одиниці тексту, примітки, прикінцеві положення, додатки. Структурні одиниці тексту нормативно-правових актів: частина, розділ, глава, стаття, параграф, пункт, підпункт, абзац.

Вибір зовнішньої форми нормативно-правового акта.

Реквізитні вимоги стосовно форми нормативно-правових актів: вид нормативно-правового акта, найменування нормативно-правового акта, дата прийняття нормативно-правового акта, реєстраційний номер, дата підписання.

Тема 6. Мова нормативно-правового акта

Поняття юридичної мови. Формалізація та уніфікація засобів вираження при створенні нормативно-правових актів. Використання багатозначних слів та іноземної юридичної термінології. Застарілі слова (архаїзми) в юридичних текстах і мові. Професіоналізми у праві.

Принципи словесної організації нормативних висловлювань. Дотримання правил лексики, граматики й синтаксису української мови. Система лінгвістичних засобів. Вимоги до стилю нормативно-правових актів.

Тема 7. Юридична термінологія

Поняття юридичного терміна та термінології. Основні вимоги до використання юридичних термінів. Правила використання та формулювання юридичних термінів. Види юридичних термінів. Поняття як категорія юридичної техніки. Ознаки та сутність правового поняття. Класифікація понять. Дефініції в праві. Ознаки та сутність юридичних дефініцій. Значення дефініювання понять.

Тема 8. Юридичні конструкції

Поняття та загальна характеристика засобів та способів юридичної техніки. Поняття та значення юридичної конструкції. Види юридичних конструкцій. Функції юридичних конструкцій. Значення юридичних конструкцій у праві. Використання юридичних конструкцій при підготовці текстів юридичних документів.

Тема 9. Юридичні презумпції

Основні підходи до поняття юридичної презумпції. Поняття та ознаки юридичної презумпції. Співвідношення юридичних презумпцій з іншими правовими припущеннями. Класифікація юридичних презумпцій. Загальноправові, міжгалузеві та галузеві презумпції. Фактичні та законодавчо закріплені презумпції. Оспорювані та незаперечні презумпції. Матеріально-правові та процесуальні презумпції. Значення юридичних презумпцій.

Тема 10. Юридичні фікції, аксіоми та преюдиції

Поняття та ознаки юридичної фікції. Значення юридичних фікцій як специфічних засобів юридичної техніки. Класифікація юридичних фікцій. Використання юридичних фікцій для усунення юридичного конфлікту.

Поняття та ознаки юридичної аксіоми. Класифікація юридичних аксіом. Значення юридичних аксіом у законодавчій, правозастосовній та інтерпретаційній діяльності.

Поняття та ознаки юридичної преюдиції. Преюдиція як засіб спрощення провадження в юридичній справі. Види юридичних преюдицій. Значення юридичних преюдицій. Вимоги до використання преюдицій в юридичному процесі.

Тема 11. Юридичні символи та застереження

Поняття та ознаки юридичного символу. Зміст і форма юридичних символів. Вимоги до юридичних символів. Функції юридичних символів.

Поняття юридичного застереження. Види юридичних застережень. Вплив юридичних застережень на ефективність правового регулювання.

Модуль 2. Техніка опублікування та систематизації нормативно-правових актів. Правореалізаційна, правозастосовна техніка і техніка тлумачення норм права

Тема 12. Техніка опублікування нормативно-правових актів

Опублікування нормативних актів: строки, офіційні і неофіційні джерела, мова, обмежувальні грифи. Значення опублікування нормативно-правових актів. Порядок набрання чинності нормативно-правовими актами.

Порядок набрання чинності іншими юридичними документами: міжнародними договорами України; рішеннями і висновками Конституційного Суду України; постановами Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів; розпорядчими та іншими документами органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій.

Тема 13. Техніка систематизації нормативно-правових актів

Систематизація законодавства як різновид юридичної діяльності. Принципи систематизації. Об'єкти, предмети та суб'єкти систематизації. Загальні етапи проведення систематизації.

Види систематизації. Поняття, ознаки та особливості кодифікації. Техніко-юридичні правила кодифікації. Поняття, ознаки та особливості консолідації. Техніко-юридичні правила консолідації. Поняття, ознаки та особливості інкорпорації. Техніко-юридичні правила інкорпорації.

Особливості систематизації рішень Конституційного Суду України.

Особливості систематизації міжнародних договорів.

Облік нормативно-правових актів.

Комп'ютеризація роботи з систематизації. Правові інформаційно-пошукові системи, системи інформаційно-правового забезпечення та їх значення.

Тема 14. Правореалізаційна і правозастосовна техніка

Правореалізаційна техніка і правозастосовна техніка: поняття, співвідношення, значення. Поняття реалізації норм права. Форми реалізації норм права. Характеристика правозастосовної діяльності. Основні техніко-юридичні вимоги до правозастосовної діяльності.

Види правореалізаційних актів. Техніка створення правореалізаційних актів. Використання техніко-юридичних засобів у процесі підготовки правореалізаційних актів. Техніка ведення договірної роботи. Договір як основний вид правореалізаційних документів. Техніко-юридичні особливості договорів. Типова структура договору.

Акт застосування норм права як різновид правореалізаційного акта. Зміст та структура актів правозастосування. Особливості юридико-технічної будови структури документа, мови актів правозастосування. Мова, стиль та термінологія актів правозастосування та вимоги юридико-технічного характеру.

Судова діяльність як різновид правозастосування. Види судових актів. Вимоги до змісту судових актів. Структура судових актів. Мовні правила створення судових актів.

Тема 15. Техніка тлумачення норм права

Поняття і необхідність тлумачення норм права. З'ясування змісту правових норм. Способи тлумачення норм права. Неофіційне тлумачення. Офіційне тлумачення та його види. Основні правила тлумачення норм права.

Поняття інтерпретаційного акта. Види інтерпретаційних актів. Значення інтерпретаційних актів в механізмі правового регулювання. Техніко-юридичні вимоги до структури та змісту актів тлумачення норм права. Прийоми і способи юридичної техніки при підготовці інтерпретаційних актів. Техніка опублікування актів тлумачення норм права.

Поняття інтерпретаційної помилки. Види інтерпретаційних помилок. Прогалини в тлумаченні норм права. Шляхи усунення та недопущення інтерпретаційних помилок.

Тема 16. Правотворчі та правозастосовні помилки

Поняття правотворчих помилок. Види правотворчих помилок. Техніко-юридичні дефекти нормативно-правових актів. Техніко-юридичні правила попередження і ліквідації колізій і прогалин в законодавстві.

Помилки правореалізаційної діяльності. Основні дефекти правореалізаційних актів.

Поняття правозастосовних помилок. Види правозастосовних помилок. Аналіз текстів документів в аспекті дотримання логічних, структурних, лінгвістичних вимог юридичної техніки. Лінгвістичний аналіз текстів юридичних документів. Редагування управлінських, адміністративно-правових,

кримінально-процесуальних, цивільно-правових, цивільних процесуальних документів. Власне юридичні помилки та методи їх усунення. Логічні помилки та методи їх усунення. Лінгвістичні помилки та методи їх усунення. Логіко-лінгвістичні помилки та методи їх усунення. Структурні помилки та методи їх усунення. Фактичні помилки та методи їх усунення. Технічні помилки та методи їх усунення.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Офіційний вісник України. – 2010. - № 72/ 1. – Ст.2598.
2. Закон України «Про державну таємницю» від 21.01.1994 р. № 3855-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
3. Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах» від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр>
4. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр>
5. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
6. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/422/96-вр>
7. Закон України «Про національний фонд і архівні установи» від 24.12.1993 р. № 3814-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3814-12>
8. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 р. № 3425-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
9. Господарський кодекс України: Закон України від 16 .01.2003 р. № 436- IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
10. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073- X [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
12. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-ІІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

13. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>

14. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

15. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2011 р. № 1242 «Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>

Література

Основна:

17. Юридична техніка : навч. посіб. / Шутак Ілля Дмитрович, Онищук Ігор Ігорович; Івано-Франків. ун-т права ім. короля Данила Галицького, Лаб. академ. дослідж. прав. регулювання та юрид. техніки. – Івано-Франківськ : [б. в.], 2013. – 495 с.

18. Юридична техніка й технології: навч.-метод. посіб. / Манько Денис Григорович ; Міжнар. гуманіт. ун-т, каф. теорії та історії держави і права. – Херсон: Олді-плюс, 2013. – 202 с.

Додаткова:

19. Акти місцевих державних адміністрацій. (Зразки документів) : інформ.-довід. посіб. / С В. Циц. – Хмельницький : [б. в.], 2009. – 168 с.

20. Балтаджи П. Юридична техніка правозастосовних актів: теоретичний аспект / П. Балтаджи // Південноукраїнський правничий часопис. – 2006. – № 2. – С. 68-70.

21. Беяневич О. А. Процесуальні аспекти укладання мирової угоди в господарському суді // Вісник господарського судочинства. – 2007. – № 2. – С. 133-139.

22. Відповідальність за порушення законодавства про дорожній рух (нормативна база, коментарі, зразки процесуальних документів) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С М. Тараненко, А. О. Собакаръ; Донецький юридичний ін-т МВС при Донецькому національному ун-ті. – Донецьк : [б.в.], 2005. – 134 с.

23. Документознавство. Зразки документів праводілової сфери: навч. посіб. / А. В. Корж. – 3-тє вид., стер. – К. : КНТ, 2009. – 314 с.

24. ДСТУ 2732-2004. Державний стандарт України. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять. Вид. оф. – К. : Держстандарт України, 2005. – 24 с.

25. ДСТУ 3582-1997. Державний стандарт України. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові. Загальні вимоги та правила. Вид. оф. – (Чинний від 01.07.98). – К. : Держстандарт України, 1998. – 24 с.
26. ДСТУ 4163-2003. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. Вид. оф. – К. : Держспоживстандарт, 2003. – 21 с.
27. Заяви та клопотання до суду : зразки документів, коментарі / Л. Г. Залуцька. – Х. : Консульт, 2006. – 176 с.
28. Зразки документів у господарському процесі : станом на 2 квіт. 2012 р. : [наук.-практ. посіб.] / [Деледивка С. Г. та ін.]; за заг. ред. Деледивки Сергія Григоровича. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 703 с.
29. Зразки кримінально-процесуальних документів: дізнання та досудове слідство / М. А. Хазін [і др.]. – К. : Атіка, 2006. – 235 с.
30. Зразки процесуальних документів: посібник / А. М. Бірюкова [и др.]; ред. С. О. Куринська; Академія адвокатури України, Школа адвокатської підготовки. – К. : Прецедент, 2005. – 176 с.
31. Зразки цивільно-правових документів: науково-практичний посібник / за ред. В. О. Кузнєцова. – К. : Істина, 2011. – 712 с.
32. Коментовані зразки документів (за чинним законодавством України) / А. М. Єрух [и др.]. – Х. : Страйд, 2005. – 368 с.
33. Коментовані зразки документів (за чинним законодавством) : у 3 т. / за заг. ред. В. М. Марченка, О. Д. Чуєвої. – Х. : Страйд, 2010. – 440 с.
34. Красницька А. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування : посібник / А. Красницька. – 2-ге вид., доповн. і переробл. – К. : Парламентське вид-во, 2006. – 537 с.
35. Красницька А. Правила-вимоги юридичної техніки щодо процесуальних актів кримінального судочинства / А. Красницька // Юриспруденція: теорія і практика. – 2009. – № 1. – С. 7-13.
36. Красницька А. Правозастосовні помилки у текстах процесуальних актів кримінального судочинства / А. Красницька // Судова апеляція. – 2009. – № 1. – С. 28-33.
37. Красницька А. Удосконалення мови процесуальних актів кримінального судочинства / А. Красницька // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи : зб. матеріалів наук.-практ. конф. – К., 2006. – С. 79-82.
38. Красницька А. Юридична техніка пам'яток права періоду княжої влади: (на матеріалі договору Русі із Візантією 911 року та Короткої редакції «Руської Правди») / А. Красницька // Юриспруденція: теорія і практика. – 2010. – № 8. – С. 7-13.
39. Красницька А. Юридична техніка процесуальних актів кримінального судочинства / А. Красницька // Науковий вісник НАВСУ. – № 2. – 2003. – С. 120-128.

40. Кримінальний процес України: тези лекцій; ігри; процесуальні документи: навчальний посібник для студентів вузів / В. В. Молдован, Р. С. Кацавець. – К.: Алерта, 2012. – 357 с.
41. Кримінальний процесуальний кодекс України: структурно-логічні схеми і таблиці, типові бланки та зразки процесуальних документів: наук.-практ. посіб. / [Андреев Р. Г. та ін.]. – К.: Алерта, 2012. – 734 с.
42. Кримінально-процесуальні документи: досудове та судове провадження: навчально-практичний посібник / О. П. Кучинська. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 406 с.
43. Кримінально-процесуальні документи: досудове та судове провадження: навчально-практичний посібник / О. П. Кучинська. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 406 с.
44. Легка О. Юридична техніка законодавчих та правозастосовних актів / О. Легка // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – № 1. – С. 101-107.
45. Мічурін Є. О. Техніка складання договорів: науково-практичний посібник. Серія «Практика і закон». – Харків: ЮрСвіт, 2011. – 536 с.
46. Онищук І. Юридична техніка конструювання норми права / І. Шутак, І. Онищук // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2013. – № 2. – С.39-44.
47. Правочини. Зразки нотаріальних документів: навчально-практ. посібник: Коментар цивільного законодавства, нові види договорів, зразки нотаріальних документів, коментар до окремих зразків документів / Є. О. Мічурін. – Х.: Еспада, 2004. – 464 с.
48. Пригара Л. Юридична техніка: поняття, структура, ознаки / Л. Пригара // Часопис Київського університету права. – 2004. – № 2. – С. 26-31.
49. Процесуальна документація: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. М. Павлик [и др.]. – 2-е вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 464 с.
50. Процесуальна документація: навч. посібник / П. М. Павлик, Ж. В. Удовенко, Т. М. Кілічава, Л. М. Райх. – 3-тє вид., переробл. та доповн. станом на 1 серп. 2010 р. – К.: Центр учб. л-ри, 2010. – 560 с.
51. Процесуальні акти кримінального судочинства: юридична техніка, шляхи вдосконалення: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Красницька А. В.; Київський національний ун-т внутрішніх справ. – К., 2008. – 232 арк.
52. Процесуальні документи у цивільних справах: теорія, методика, практика: науково-практичний посібник / ред. С. Я. Фурса – К.: Правова єдність, 2011. – 895 с.
53. Процесуальні та договірні документи у практиці роботи / С. О. Теньков, О. В. Богатиренко, О. С. Головатенко [та ін.]. – К.: Професіонал, 2012. – 512 с.

54. Рожнова В. В. Практикум зі складання кримінально-процесуальних документів (досудове провадження) : навч.-практ. посіб. з метод. реком. / В. В. Рожнова, О. Ф. Штанько, Ю. І. Азаров. – К. : Вид. Паливода А. В., 2009. – 308 с.
55. Роїна О. М. Збірник позовних заяв. практичний посібник. – К. : КНТ, 2011. – 204 с.
56. Суд. Зразки документів (заяви, позовні заяви, скарги, клопотання) : практич. посібник / упоряд. І. А. Куян. – 3. вид., доп. і перероб. – К. : Оріяни, 2004. – 252 с.
57. Сучасне діловодство : зразки документів, діловий етикет, інформація для ділової людини / уклад. Н. Г. Горголюк, І. А. Казімірова ; ред. В. М. Бріцин. – К. : Довіра, 2007. – 687 с.
58. Тертишник В. М. Кримінально-процесуальне право України : підручник. – 4-те вид., доп. і переробл. – К. : Вид-во А.С.К., 2010. – 1120 с.
59. Трудові відносини в Україні. Нормативні документи. Зразки документів. Коментарі / уклад. В. В. Шаботинський ; Державний департамент нагляду за додержанням законодавства про працю, Територіальна держ. інспекція праці у Київській області. – К. : МВЦ «Медінформ», 2006. – 328 с.
60. Укладання трудового договору : коментар, нормативна база, зразки документів / Є. К. Пашутинський. – 3-є вид., змінене та допов. – К. : КНТ, 2008. – 240 с.
61. Цивільні процесуальні документи : посібник / уклад. С. О. Куринська. – К. : Прецедент, 2011. – 352 с.
62. Шутак І. Юридична техніка як сфера наукових знань і навчальна дисципліна / І. Шутак // Вісник Національної академії правових наук України . – 2013. – № 3. – С. 81-86.
63. Шутак І. Юридична техніка міжнародного права: (загальнотеоретичний аспект) / І. Шутак // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2011. – № 2 . – С. 87-92.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контрольні заходи здійснюються науково-педагогічними працівниками і включають поточний і підсумковий контроль. Об'єктами системи поточного та підсумкового контролю є робота студентів на семінарських (практичних) заняттях та виконаних індивідуальних (домашніх) завдань. Поточний контроль здійснюється при проведенні семінарських (практичних) та індивідуальних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння студентом навчального матеріалу дисципліни.

Під час проведення семінарських занять застосовуються такі методи контролю, як усне та письмове опитування студентів з питань, визначених планом семінарських занять, дискусійне обговорення проблемних питань з теми заняття, письмове складання студентами тестів. При проведенні практичних занять – контроль здійснюється при розв'язуванні окремими студентами біля дошки та «малими групами» комплексу практичних задач і проблемних ситуацій.

Поточний контроль, який застосовується під час індивідуально-консультативних занять, здійснюється за допомогою відповідних тестів в усній або письмовій формі. Такий контроль застосовується по відношенню до тих студентів, які мають поточну заборгованість із поважних причин. Поточний контроль виконання студентами індивідуальних (домашніх) завдань здійснюється за допомогою перевірки викладачем результатів розв'язання розрахункових завдань.

Підсумкове оцінювання знань з дисципліни здійснюється у формі ПМК (заліку).

5. Засоби діагностики успішності навчання

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни складається із суми балів за результатами поточного контролю знань. Загальна сума набраних балів протягом семестру за поточну успішність максимально складає 100. Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовується в ПУЕТ, з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали ECTS.

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) передбачає, що студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє

використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «дуже добре» (82-89 балів) передбачає, що студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

Оцінка «добре» (74-81 бал) передбачає, що студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача й самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно» (64-73 бали) передбачає, що студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «достатньо» (60-63 бали) передбачає, що студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.

Оцінка «незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю» (35-59 балів) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

Оцінка «незадовільно» з обов'язковим вивченням залікового кредиту» (1-34 бали) передбачає, що студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.